

**KALĖJIMŲ DEPARTAMENTO PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO
MINISTERIJOS DIREKTORIUS**

Į S A K Y M A S
DĖL TIPINĖS NAUJAI ATVYKUSIŲ Į PATAISOS ĮSTAIGĄ NUTEISTŪJŲ
ADAPTACIJOS PROGRAMOS IR TIPINĖS NUTEISTŪJŲ INTEGRACIJOS Į
VISUOMENĘ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2004 m. gegužės 24 d. Nr. 4/07-132
Vilnius

Siekdamas tobulinti asmenų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę, socialinę rehabilitaciją:

1. T v i r t i n u pridedamas:

1.1. Tipinę naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų adaptacijos programą;

1.2. Tipinę nuteistųjų integracijos į visuomenę programą.

2. P a v e d u Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų direktoriams vadovautis šio įsakymo 1 punktu patvirtintomis tipinėmis programomis rengiant ir tvirtinant Naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų adaptacijos ir Nuteistųjų integracijos į visuomenę programas.

DIREKTORIUS

RIMVIDAS KŪGIS

PATVIRTINTA

Kalėjimų departamento prie Lietuvos
Respublikos teisingumo ministerijos
direktoriatas 2004 m. gegužės 24 d.
įsakymu Nr. 4/07-132

TIPINĖ NAUJAI ATVYKUSIŲ Į PATAISOS ĮSTAIGĄ NUTEISTŲJŲ ADAPTACIJOS PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tipinė naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų adaptacijos programa (toliau – Adaptacijos programa) parengta vykdant Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 (Žin., 2003, Nr. [76-3498](#)), 167.1 punkto nuostatas.

2. Tipinėje Adaptacijos programoje pateikti bendri minimalūs reikalavimai, taikomi naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų adaptacijos programoms, vykdomoms pataisos įstaigose. Atsižvelgiant į šios Adaptacijos programos reikalavimus bei struktūrą, kiekvienoje pataisos įstaigoje turi būti sudaryta, koreguojama ir vykdoma Naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų adaptacijos programa. Konkretus kiekvienos programos turinys turi atitikti pataisos įstaigos, joje laikomo kontingento ir atskirų nuteistųjų specifiką.

II. SITUACIJOS APIBŪDINIMAS

3. 2002–2003 m. duomenimis per metus į pataisos įstaigas atvyksta daugiau kaip 5 tūkstančiai naujų nuteistųjų, iš jų apie 40 proc. – laisvės atėmimo bausmę atlieka pirmą kartą. Absoliuti dauguma laisvės atėmimu nuteistų asmenų į pataisos įstaigas patenka per tardymo izoliatorius.

4. Paprastai naujai atvykęs į įkalinimo įstaigą asmuo patiria didesnę ar mažesnę stresą, galintį nulemti neadekvačias reakcijas į susidarančias naujas, dažnai nepažįstamas ir bauginančias, situacijas. Pirmą kartą atvykusiems nuteistiesiems būdingas nerimas, baimės, beviltiškumo jausmas. Nuteistųjų nerimas, baimė, įtarumas – tai reakcija į bausmę, į gresiančius pavojus atliekant bausmę. Nuteistieji nepažįsta ir bijo vienas kito. Informacijos stoka apie kitus nuteistuosius – kas jie, už ką atlieka bausmę – didina vidinę įtampą, konfliktus, stresą. Nerimą didina niūri kalėjimų ir pataisos įstaigų aplinka, grėsmė socialiniam statusui, šeimos iširimui, prestižo visuomenėje praradimui ir iškiliančių apribojimų dėl teistumo baimė. Nerimą kelia ir nepalanki socialinė aplinka, nes dažnai nuteistojo asmenybę pataisos įstaigose veikia nusikaltėlių pasaulio subkultūra, neformalios grupuotės, kiti asmenys, nuteisti net už labai sunkius nusikaltimus.

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (Žin., 2002, Nr. [73-3084](#)) 70 straipsnio „Nuteistųjų atskiras arba izoliuotas laikymas pataisos įstaigose“, taip pat Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių VIII skyriaus „Nuteistųjų siuntimo į pataisos įstaigas ir priėmimo jose tvarka“ nuostatos suteikia galimybes pataisos įstaigų personalui taip organizuoti darbą su naujai atvykusiais nuteistaisiais, kad padėtų jiems prisitaikyti prie pataisos įstaigos socialinės aplinkos ir maksimaliai sumažinti neigiamos įtakos riziką. Svarbu, kad nuteistieji pataisos įstaigose netaptų blogesniais, neįgytų kriminalinės patirties, kad neprarastų elgesio normų ir mokėjimų, reikalingų kasdieniame gyvenime. Jau nuo pat pirmos atvykimo dienos nuteistieji rengiami integracijai į visuomenę.

III. ADAPTACIJOS PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Adaptacijos programos tikslas yra padėti atvykusiam į pataisos įstaigą nuteistajam integruotis į naują socialinę aplinką ir sukurti prielaidas sėkmingam jo pataisos procesui.

7. Adaptacijos programos uždaviniai:

- 7.1. nuteistojo asmenybės pažinimas ir objektyvių jo poreikių nustatymas;
- 7.2. nuteistojo supažindinimas su bausmės atlikimo sąlygomis;
- 7.3. būtinos pagalbos suteikimas;
- 7.4. nusikaltėlių pasaulio subkultūros ir kitokios negatyvios įtakos prevencija;
- 7.5. individualaus nuteistojo pataisos plano sudarymas.

IV. ADAPTACIJOS PROGRAMOS TURINYS

8. Nuteistojo asmenybės pažinimas ir objektyvių jo poreikių nustatymas:
 - 8.1. susipažinimas su anketiniais duomenimis, asmens byla;
 - 8.2. psichologinė diagnostika;
 - 8.3. gabumų, interesų, polinkių nustatymas;
 - 8.4. informacijos surinkimas apie sveikatos būklę, priklausomybę nuo alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų;
 - 8.5. informacijos surinkimas apie specialybę, darbinę veiklą, darbingumo lygį;
 - 8.6. informacijos surinkimas apie socialinius ryšius, santykius su artimaisiais;
 - 8.7. požiūrio į nusikaltimą, negatyvias nuteistųjų tradicijas, jų laikymąsi nustatymas;
 - 8.8. informacijos surinkimas apie materialinę padėtį;
 - 8.9. surinktos informacijos fiksavimas, pateikimas suinteresuotoms tarnyboms.
9. Nuteistojo supažindinimas su bausmės atlikimo sąlygomis:
 - 9.1. bendra informacija apie pataisos įstaigą;
 - 9.2. nuteistojo teisinė padėtis, jos keitimosi perspektyvos;
 - 9.3. teisės aktai, reglamentuojantys bausmės atlikimo sąlygas;
 - 9.4. buitinių, materialinių, medicininių, socialinių, dvasinių, kultūrinių poreikių tenkinimo galimybės ir tvarka.
10. Būtinos pagalbos suteikimas:
 - 10.1. psichologinis konsultavimas ir terapija;
 - 10.2. sveikatos priežiūros paslaugos;
 - 10.3. materialinis aprūpinimas ir šelpimas;
 - 10.4. teisinis ir socialinis konsultavimas;
 - 10.5. pagalba sprendžiant asmenines problemas.
11. Nusikaltėlių pasaulio subkultūros ir kitokios negatyvios įtakos prevencija:
 - 11.1. saugios psichosocialinės aplinkos sudarymas;
 - 11.2. pedagoginė sąveika ir elgesio korekcija;
 - 11.3. dalyvavimas tikslinėse programose.
12. Individualaus nuteistojo pataisos plano sudarymas:
 - 12.1. objektyvių poreikių suformulavimas;
 - 12.2. taikytinų pataisos priemonių numatymas.

V. ADAPTACIJOS PROGRAMOS VYKDYMAS

13. Naujai atvykusių į pataisos įstaigą nuteistųjų Adaptacijos programa paprastai vykdoma nuteistiesiems esant karantine ir pataisos įstaigos administracijos pasirinktu laikotarpiu po paskyrimo į būrį. Siekiant palengvinti naujokų adaptaciją laisvės atėmimo vietoje bei sudaryti vykdančioms programą pareigūnams sąlygas sukonzentruoti reikiamą dėmesį bei pastangas programos tikslams įgyvendinti, pataisos įstaigose gali būti steigiami specialūs nuteistųjų adaptaciniai būriai. Šių būrių nuostatus tvirtina pataisos darbų įstaigos direktorius.

14. Pagrindiniai Adaptacijos programos vykdytojai – socialinės reabilitacijos ir psichologinės tarnybos pareigūnai. Pagal kompetenciją vykdančią Adaptacijos programą dalyvauja ir kitų pataisos įstaigos tarnybų atstovai.

15. Pataisos įstaigos pareigūnai, dalyvaujantys vykdančią Adaptacijos programą, turi teikti pirmenybę individualaus darbo formoms. Ypatingą dėmesį reikia skirti galimoms konfliktinėms

situacijoms, suicido ir autoagresijos atvejams. Šių atvejų prevencijai pataisos įstaigoje gali būti vykdomos atskiros programos, kuriose pagrindinis dėmesys skiriamas individualiai nuteistųjų psichologinei terapijai.

16. Informacija apie nuteistą ir jo poreikius renkama ir analizuojama remiantis jo asmens byloje esančia dokumentine medžiaga, duomenimis, sukauptais asmeninių pokalbių, psichologinių testavimų metu, bendraujant su nuteistojo artimaisiais, bei kitais teisėtais būdais.

17. Tinkamiausias nuteistųjų informavimo būdas – įteikti kiekvienam Nuteistojo atmintinę, kurioje kiek įmanoma detaliau pateikiama visa laisvės atėmimo bausmę atliekantiems asmenims aktuali informacija. Nuteistajam susipažinus su atmintinės tekstu, socialinės reabilitacijos tarnybos pareigūnas privalo išsiaiškinti, ar nuteistasis tinkamai suprato ir įsisąmonino jam pateiktą informaciją, jei ne – ištaisyti suvokimo klaidas, atsakyti į iškilusius klausimus. Pageidautina, kad atmintinė būtų paliekama nuteistajam visą jo bausmės atlikimo laiką. Nepriklausomai nuo informacijos pateikimo formos nuteistasis turi savo parašu Individualaus darbo su nuteistuoju knygelėje patvirtinti, kad susipažino su įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis.

18. Pataisos įstaigos darbuotojai, bendraudami su nuteistuoju, turi elgtis laisvai, būti atviri, leisti nuteistajam kalbėti apie viską, kas jam svarbu, skatinti nuteistą kalbėti, atsiverti. Teikiant informaciją, konsultuojant būtina akcentuoti ne atsakomybės grėsmę už įmanomus pažeidimus, o pozityvaus elgesio teikiamus privalumus ir perspektyvas.

VI. ADAPTACIJOS PROGRAMOS VERTINIMAS

19. Nuteistojo adaptacija pataisos įstaigoje gali būti adekvati ir neadekvati. Adekvati adaptacija yra, kai nuteistasis pripažįsta savo kaltę, supranta, kad bausmės laikas – teisingas atpildas už nusikaltimą, nesipriešina dienotvarkei, laikosi nustatytų elgesio taisyklių, teisingai suvokia savo padėtį, neišnaudoja kitų ir nesileidžia išnaudojamas, palaiko žmogiškus santykius su nuteistaisiais ir pataisos įstaigų darbuotojais, nekonfliktuoja. Kai adaptacija adekvati, sukuriama palankūs socialiniai padariniai.

Neadekvati adaptacija – tai įvairūs psichikos ir elgesio sutrikimai, sunkus prisitaikymas prie nuteistųjų, konfliktai su jais, nuolatinės neišsprendžiamos problemos, nepastovus elgesys. Kai adaptacija neadekvati, atsiranda neigiamų socialinių padarinių. Pavyzdžiui, hiperadaptacija, kai nuteistasis per daug prisitaiko prie kriminalinio elgesio tradicijų ir subkultūros, jas perima ir jomis vadovaujasi.

20. Adaptacijos programos vertinimo kriterijai:

20.1. kiekybiniai kriterijai:

20.1.1. asmenų, dalyvavusių Adaptacijos programoje, skaičius;

20.1.2. asmenų, nebaigusių Adaptacijos programos, skaičius;

20.2. kokybiniai pozityvūs kriterijai:

20.2.1. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, dirba, mokosi arba rodo iniciatyvą įsidarbinti, mokytis;

20.2.2. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, dalyvauja kitose socialinės reabilitacijos programose;

20.2.3. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, neturi drausminių nuobaudų;

20.2.4. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, rodo iniciatyvą savanoriškai atlyginti nusikaltimu padarytą žalą;

20.3. kokybiniai negatyvūs kriterijai:

20.3.1. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, bandė žudyti, žaloti;

20.3.2. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, atsisakė gyventi paskirtame būryje;

20.3.3. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, padarė itin piktybiškus režimo pažeidimus;

20.3.4. asmenys, dalyvavę Adaptacijos programoje, aktyviai laikosi kriminalinio pasaulio subkultūros tradicijų, dalyvauja neformalių grupuočių veikloje.

21. Adaptacijos programa vertinama atskirai atsižvelgiant į nuteistųjų, dalyvavusių programoje ir jos nebaigusių, adaptacijos rezultatus pagal pozityvius ir negatyvius kokybinius kriterijus.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Adaptacijos programa tobulinama ir koreguojama atsižvelgiant į nuteistųjų adaptacijos pataisos įstaigoje rezultatus, teisinės ir metodinės bazės pokyčius, savo bei kitose pataisos įstaigose sukauptą patirtį, adaptuojant ir pritaikant pagal esamas sąlygas iš užsienio partnerių gaunamą medžiagą.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos
Respublikos teisingumo ministerijos
direktoriatas 2004 m. gegužės 24 d.
įsakymu Nr. 4/07-132

TIPINĖ NUTEISTŪJŲ INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nuteistųjų integracijos į visuomenę programa (toliau – Integracijos į visuomenę programa) parengta vykdant Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 (Žin., 2003, Nr. [76-3498](#)), 167.3 punkto nuostatas.

2. Tipinėje Integracijos į visuomenę programoje pateikti bendri minimalūs reikalavimai, taikomi integracijos į visuomenę programoms, vykdomoms pataisos įstaigose. Atsižvelgiant į šios Integracijos į visuomenę programos reikalavimus bei struktūrą, kiekvienoje pataisos įstaigoje turi būti sudaryta, koreguojama ir vykdoma Nuteistųjų integracijos į visuomenę programa. Konkretus kiekvienos programos turinys turi atitikti pataisos įstaigos, joje laikomo kontingento ir atskirų nuteistųjų specifiką.

3. Integracijos į visuomenę programa taikoma asmenims, kurie ruošiami paleisti į laisvę pasibaigus laisvės atėmimo bausmės terminui, ruošiami lygtinai paleisti iš laisvės atėmimo vietų prieš terminą arba ruošiami lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą.

4. Asmenų, kuriuos rengiamasi paleisti iš laisvės atėmimo vietų, teisinio ir socialinio švietimo programa, patvirtinta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2001 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 112 (Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2003 m. rugsėjo 24 d. įsakymo Nr. 4/07-174 redakcija (Žin., 2003, Nr. [92-4182](#)) yra sudėtinė Integracijos į visuomenę programos dalis.

II. SITUACIJOS APIBŪDINIMAS

5. 2000 metais į laisvę buvo paleisti 9727 asmenys, 2001 metais – 4394 asmenys, o 2002 metais – 6497 asmenys. Dalis šių asmenų dėl nepritaipimo visuomenėje vėl pateko į laisvės atėmimo vietas. 1995–1999 metais pakartotinai nusikaltusiųjų asmenų buvo maždaug 23 procentai bendro nuteistųjų, laikomų laisvės atėmimo vietose, skaičiaus, o vėliau jų dar pagausėjo ir 2000–2002 metais siekė maždaug 28 procentus.

6. Asmenis, paleistus iš laisvės atėmimo vietų, labiausiai slegia tai, kad jiems sunku įsidarbinti, dažniausiai jie neturi nei būsto, nei pakankamų pragyvenimo lėšų. Įdarbinimas – tai sunkiausiai sprendžiama problema, su kuria susiduria asmenys, paleisti iš laisvės atėmimo vietų. Pirmiausia tai lemia aukštas nedarbo lygis visoje Lietuvoje. Antra, kalinimo metu prarandama turima profesinė kvalifikacija, be to, šie asmenys neturi paklausių profesijų. Trečia, potencialūs darbdaviai dažniausiai nėra palankūs tokiems asmenims ir galėdami pasirinkti įdarbina kitą žmogų. Tačiau iš visų asmenų, kurie paleisti iš laisvės atėmimo vietų kreipėsi į teritorines darbo biržas, maždaug 70 procentų nenorėjo susirasti darbo, jiems labiau rūpėjo pusę metų gauti pagal įstatymus priklausančią bedarbio pašalpą. Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, bendradarbiaudama su laisvės atėmimo vietų administracija, policijos komisariatais, savivaldybių socialinės paramos skyriais (centrais), pataisos inspekcijomis, 2001–2002 metais organizavo asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų, profesinį mokymą ir įdarbinimą. 2001 metais į teritorines darbo biržas kreipėsi 3715 asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų (iš jų 1005 asmenys pavyko įdarbinti). Norėjo įgyti profesiją ar persikvalifikuoti maždaug 8 procentai šių asmenų, atėjusių į teritorines darbo biržas. Mokyti paklausių darbo rinkoje profesijų 2001 metais buvo pasiūsti 109 asmenys, nuolatinį darbą gavo 68 parengti asmenys. 2002 metais į teritorines darbo biržas kreipėsi

4789 asmenys, norinčių įgyti profesiją ar persikvalifikuoti buvo 15 procentų, nuolatinio ar terminuoto darbo vietose buvo įdarbinti 858 šios grupės asmenys. Mokyti paklausių darbo rinkoje profesijų pasiūsti 159 asmenys, iš jų įdarbintas 61 asmuo. Įsteigtose naujose darbo vietose, panaudojant užimtumo rėmimo subsidijas, buvo įdarbinta 50 asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų.

7. Nuteistieji ir asmenys, paleisti iš laisvės atėmimo vietų, sudaro nemažą specifinę asmenų grupę, kuriai reikia kompleksinės socialinės paramos. Ja siekiama sudaryti būtiniausias gyvenimo sąlygas iš laisvės atėmimo vietų paleistiems asmenims, praradusiems socialinius ryšius, profesinius ir darbo įgūdžius, nesiorientuojantiems darbo rinkoje, turintiems psichologinių adaptavimosi visuomenėje sunkumų. Integracija į visuomenę – tai asmens, eliminuoto iš visuomenės ir veiklos visuomenėje, psichologinis ir fizinis grįžimas į visuomenę.

8. Nuteistiesiems integruojantis į visuomenę po ilgesnio ar trumpesnio įkalinimo laiko yra nelengva. Siekiant nuteistiesiems palengvinti sugrįžimą į visuomenę, jiems reikalinga svarbi praktinė informacija. Integracijos į visuomenę programa turėtų pateikti atsakymus į nuteistųjų klausimus įvairiomis temomis, susijusiomis su gyvenimu nuolat besikeičiančioje visuomenėje.

III. INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

9. Integracijos į visuomenę programos tikslas yra sudaryti sąlygas nuteistiesiems po bausmės atlikimo reintegruoti į visuomenę kartu mažinant pakartotinio nusikalstamumo riziką.

10. Integracijos į visuomenę programos uždaviniai:

- 10.1. nuteistųjų teisinis ir socialinis švietimas;
- 10.2. socialiai reikšmingų gyvenimo įgūdžių formavimas;
- 10.3. pagalba sprendžiant apgyvendinimo ir įdarbinimo klausimus;
- 10.4. materialinės pagalbos suteikimas.

IV. INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ PROGRAMOS TURINYS

11. Nuteistųjų teisinis ir socialinis švietimas vykdomas pagal Asmenų, kuriuos rengiamasi paleisti iš laisvės atėmimo vietų, teisinio ir socialinio švietimo programą.

12. Socialiai reikšmingų gyvenimo įgūdžių formavimas:

- 12.1. įsidarbinimo ir darbo ieškojimo;
- 12.2. būsto ieškojimo;
- 12.3. mokėjimo naudotis pinigais;
- 12.4. sveikos gyvensenos ir mitybos;
- 12.5. bendravimo;
- 12.6. laisvalaikio leidimo.

13. Pagalba sprendžiant apgyvendinimo ir įdarbinimo klausimus vykdoma vadovaujantis Nuteistųjų paleidimo iš kalinimo įstaigų parengiamojo darbo instrukcija, patvirtinta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2003 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. 4/07-182 (Žin., 2003, Nr. [92-4183](#)).

14. Materialinės pagalbos suteikimas:

- 14.1. objektyvių poreikių nustatymas;
- 14.2. kelionės į nuteistųjų gyvenamąją vietą išlaidų apmokėjimas;
- 14.3. aprūpinimas maisto produktais arba pinigais kelionei, drabužiais ir avalyne pagal sezoną;
- 14.4. vienkartinės negrąžinamos pašalpos skyrimas.

V. INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ PROGRAMOS VYKDYMAS

15. Integracijos į visuomenę programos atskirų uždavinių vykdymo terminai nustatyti Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių L skyriuje „Asmenų paleidimo iš pataisos įstaigų

ypatumai“, Nuteistųjų paleidimo iš kalinimo įstaigų parengiamojo darbo instrukcijoje ir Asmenų, kuriuos rengiamasi paleisti iš laisvės atėmimo vietų, teisinio ir socialinio švietimo programoje. Socialiai reikšmingų gyvenimo įgūdžių formavimas vykdomas lygiagrečiai su nuteistųjų, kuriuos rengiamasi paleisti iš laisvės atėmimo vietų, teisiniu ir socialiniu švietimu ir organizuojamas tais pačiais principais. Nuteistiesiems, atliekantiems ilgas laisvės atėmimo bausmes, turi būti sudarytos galimybės pradėti dalyvauti programoje anksčiau, laipsniškai įsivainant jos turinį.

16. Socialiai reikšmingų gyvenimo įgūdžių formavimas bei nuteistųjų teisinis ir socialinis švietimas vykdomas grupinių užsiėmimų forma. Būtinai vienas baigiamasis užsiėmimas, kurio metu įvertinamos ankstesnių užsiėmimų metu įgytos žinios ir įgūdžiai. Rekomenduojamas grupės dydis socialiai reikšmingų gyvenimo įgūdžių formavimo užsiėmimuose galėtų būti 8–10 nuteistųjų.

17. Integracijos į visuomenę programą pristato ir užsiėmimus veda socialinės reabilitacijos tarnybos ir pagal kompetenciją kitų tarnybų pareigūnai, pataisos inspekcijų, kitų valstybinių ir visuomeninių organizacijų atstovai.

18. Kiekvienas dalyvaujantis asmuo turėtų užpildyti iki ir po Integracijos į visuomenę programos dalyvavimo testus visiems programos dalykams, kuriuose jis dalyvaus, siekiant įvertinti programos efektyvumą. Jeigu nuteistasis turi kokių nors prisitaikymo konkrečioje srityje problemų, jam reikėtų parinkti reikalingą temą.

19. Paleidžiamiesiems iš pataisos įstaigų nuteistiesiems įteikiama rašytinė informacija su teisės aktų, reglamentuojančių asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų, teisinę padėtį bei socialinės paramos jiems teikimo tvarką, išrašais, reikalingų įstaigų adresais ir kita aktualia informacija.

VI. INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ PROGRAMOS VERTINIMAS

20. Integracijos į visuomenę programos vertinimo kriterijai:

20.1. kiekybiniai kriterijai:

20.1.1. asmenų, dalyvavusių Integracijos į visuomenę programoje, skaičius;

20.1.2. asmenų, atsisakiusių dalyvauti ar nebaigusių Integracijos į visuomenę programos, skaičius;

20.2. kokybiniai pozityvūs kriterijai:

20.2.1. asmenims, dalyvavusiems Integracijos į visuomenę programoje, randama gyvenamoji vieta, darbas (sprendžiama pagal gautus atsakymus į išsiųstus pranešimus);

20.2.2. asmenys, dalyvavę Integracijos į visuomenę programoje ir esantys pataisos inspekcijų įskaitoje, dalyvauja kitose socialinės reabilitacijos ir integracijos programose;

20.3. kokybiniai negatyvūs kriterijai:

20.3.1. asmenys, dalyvavę Integracijos į visuomenę programoje, per vienerius metus nuo paleidimo iš pataisos įstaigos padarė naujus nusikaltimus;

20.3.2. asmenys, dalyvavę Integracijos į visuomenę programoje, lygtinai paleisti iš laisvės atėmimo vietų prieš terminą arba lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą, buvo grąžinti toliau atlikti laisvės atėmimo bausmę.

21. Integracijos į visuomenę programa vertinama atskirai atsižvelgiant į nuteistųjų, dalyvavusių programoje ir joje nedalyvavusių (nebaigusių), socialinės reintegracijos rezultatus pagal pozityvius ir negatyvius kokybinius kriterijus.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Integracijos į visuomenę programa tobulinama ir koreguojama atsižvelgiant į nuteistųjų socialinės reintegracijos rezultatus, iš pataisos inspekcijų, darbo biržų, savivaldybių ir kitų institucijų gaunamą informaciją, teisinės ir metodinės bazės pokyčius, savo bei kitose pataisos įstaigose sukauptą patirtį, adaptuojant ir pritaikant pagal esamas sąlygas iš užsienio partnerių gaunamą medžiagą.

